Universitetet i Bergen
Det medisinsk-odontologiske fakultet

Styresak: 97/15

Sak nr.: 2013/8776

Møte: 18.11.2015

RUTINER FOR VURDERING OG AVGJØRELSE AV HABILITETSSPØRSMÅL I FAKULTETSSTYRET VED DET MEDISINSK-ODONTOLOGISKE FAKULTET

Grunnlagsdokumenter i saken:

a) Regler om habilitet, jf. forvaltningsloven (fvl) §§ 6-10

Bakgrunn

Medlemmer av fakultetsstyret ved Det medisinsk-odontologiske fakultet er omfattet av habilitetsbestemmelsene i forvaltningslovens kapittel II «Om ugildhet».

At en person er "inhabil" eller "ugild" innebærer at det foreligger omstendigheter som er egnet til å svekke tilliten til hans eller hennes upartiskhet. Hvis slike forehold foreligger, forutsetter reglene om habilitet at vedkommende ikke skal delta i behandlingen og i avgjørelsen av den konkrete saken. "Habil" vil si at vedkommende ikke er i en slik situasjon.

Det er flere hensyn som taler for at den som har egeninteresse i utfallet av en sak, eller som har et nært slektskap eller vennskap til noen av partene, ikke bør behandle eller avgjøre vedkommende sak: For det første kan det være fare for at vedkommende vil opptre partisk. For det andre er det av stor betydning at folk har tillit til at styremedlemmene opptrer upartisk. Og for det tredje tjener habilitetsreglene til å beskytte medlemmer av fakultetsstyret mot utilbørlig press utenfra.

Reglene om habilitet har sammenheng med prinsippet om at det ikke må tas utenforliggende hensyn. Habilitetskravet gjelder ikke bare de styremedlemmene som skal treffe avgjørelse i en sak, men også for den eller de ansatte ved fakultetet som skal utrede eller forberede saken.
Et styremedlem skal i god tid si fra om forhold som gjør eller kan gjøre ham/henne inhabil, jf. forvaltningsloven § 8, 3. ledd.

Definisjon

I disse bestemmelsene menes med part en person som avgjørelse retter seg mot eller som saken ellers direkte gjelder, jf. forvaltningslovens § 2 e. I for eksempel tilsettings- og opprykkssaker er søkerne parter i saken.

Habilitetskrav og avgjørelse av habilitetsspørsmålet:

Automatisk inhabilitet
Medlemmer av fakultetsstyret ved Det medisinsk-odontologiske fakultet er i alle tilfeller inhabil til å treffe avgjørelse i en sak

a) når han eller hun er i slekt eller svogerskap med en part i opp- eller nedstigende linje eller i sidelinje så nært som søsken
b) når han eller hun er eller har vært gift eller partner med eller er forlovet med, eller er samboer med, eller er fosterfar, fostermor eller fosterbarn til en part
c) når han eller hun er verge eller fullmektig for en part i saken eller har vært verge eller fullmektig for en part etter at saken begynte
d) når han eller hun er, eller for mindre enn 5 år siden har vært, veileder for en part med sikte på doktorgrad

Inhabilitet etter skjønn
Et medlem av fakultetsstyret er inhabil til å tilrettelegge grunnlaget for en avgjørelse, eller treffe avgjørelse i en sak når det foreligger særegne forhold som er egnet til å svekke tilliten til hans eller hennes upartiskhet.

Ved vurderingen skal det blant annet legges vekt på om avgjørelsen i saken kan innebære særlig fordel, tap eller ulempe for ham eller henne selv eller noen som han eller hun har nær personlig tilknytning til. Det skal også legges vekt på om inhabilitetsinnsigelser er reist av en part.

Generelt om habilitetsvurdering
Ved vurdering av habilitetsforhold vil det alltid være behov for å bruke skjønn. Ved vurdering av habilitet må følgende overordnede spørsmål stilles:

- Er det noen forhold i saken som kan svekke, eller kan antas å svekke, vedkommendes profesjonelle dømmekraft?
- Er det noen forhold i saken som en kan ha grunn til å tro er egnet til å svekke den allmenne tilliten til en beslutning dersom vedkommende deltar?

Det skal legges vekt på personlig fordel, tap eller ulempe som følge av utfallet av saken.

Nedenfor er det satt opp en oversikt over hvilke forhold som bør vurderes når man skal avgjøre om en person er inhabil.

Automatisk inhabilitet
Se bestemmelsene om automatisk inhabilitet ovenfor.

Nær personlig/faglig tilknytning
Nært personlig vennskap (det må være mer enn bare bekjentskap) med en person som er part i saken, vil normalt resultere i inhabilitet i forhold til denne parten. Den som har, har hatt eller har konkrete planer om et nært faglig samarbeid, herunder samforfatterskap, med en person som er part i saken, vil kunne bli inhabil i forhold til denne parten. Både omfang og nærhet i tid er elementer i vurderingen av nærhet knyttet til samarbeid/samforfatterskap (se mer om dette under punktet ”Nærmere om vurdering av inhabilitet etter skjønn” nedenfor).

Mulighet for personlig vinning/tap/ulempe
For å bli inhabil skal man selv, eller noen man har et nært forhold til (punkt b), ha noen grad av personlig interesse av utfallet av en sak. Den personlige interessen kan være av faglig art. Man kan ha en egeninteresse av at ens fagmiljø blir styrket ved å få tilsatt den man ønsker.

Andre særegne forhold som er egnet til å svekke tilliten til en beslutning dersom vedkommende deltar
Er det noen forhold som kan svekke, eller kan antas å svekke den profesjonelle dømmekraften, sett utenfra, for eksempel knyttet til kravet om forsvarlig saksbehandling, likebehandling eller saklighet?

Kontrollspørsmålet må være: Hvordan tar dette seg ut utenfra?
Det må være en vurdering som bygger på mer enn løse antagelser og spekulasjoner. Man må vurdere det slik at det er overveiende sannsynlig at noen vil kunne reise spørsmål ved en persons upartiskhet, og at dette vil svekke tilliten til den aktuelle beslutningen.

Det er viktig at alle aktuelle momenter vurderes i hvert enkelt tilfelle. Hvis flere momenter gjør seg gjeldende samtidig, kan det lettere føre til inhabilitet.

Nærmere om vurdering av inhabilitet etter skjønn
Når det ikke foreligger automatisk inhabilitet, er det viktig å vurdere inhabilitet ut fra reglene om skjønn. Det er ulike faktorer som må vurderes under denne kategorien. Vurderingstemaene er om det foreligger mulighet for vinning, tap eller ulempe eller om det er andre særegne forhold som er egnet til å svekke tilliten til en beslutning dersom vedkommende deltar i saksbehandlingen.

Typiske situasjoner som er aktuelle i f.eks. tilsettingssaker/opprykkssaker:
Den som har, har hatt eller har konkrete planer om et nært faglig samarbeid, herunder samforfatterskap, med en person som er part i saken, vil kunne bli inhabil i forhold til saken.

Ved mulig inhabilitet som følge av samforfatterskap, deltakelse i faglige nettverk o.l. må det vurderes hva de konkrete samarbeidsrelasjonene faktisk innebærer. Det må tas stilling til om samarbeidets art, graden av nærhet og samarbeid, og eventuell avstand i tid er av en slik karakter at det kan føre til inhabilitet. Det ligger i sakens natur at samarbeid er dynamisk og at det er mange ulike typer relasjoner. Det er følgelig vanskelig å gi generelle regler for det skjønn som skal utøves. Hovedspørsmålet blir om det kan sies å være et aktivt, faglig samarbeid av nyere dato.

Følgende kan være retningsgivende for det skjønn som må utøves når habilitet skal vurderes:

a) Pågående nært samarbeid fører til inhabilitet.

b) Samforfatterskap vurderes i utgangspunktet på samme måte som annet nært faglig samarbeid. Et stort antall bidragsytere til publikasjonen, og rollen

vedkommende har hatt, kan endre dette, og må vurderes i hvert enkelt tilfelle. Generelt kan en si at jo færre medforfattere det er, jo større er muligheten for at inhabilitet kan inntreffe, men mange medforfattere er heller ikke uproblematisk uten videre.

c) Som arbeidsregel vurderes samforfatterskap eller samarbeid siste 5 år å føre til inhabilitet, med det forbehold som nevnt i forrige punkt.

d) Publisering av ulike bidrag innenfor rammen av samme publikasjon eller samarbeid mer enn 5 år tilbake fører normalt ikke til inhabilitet, med mindre det er en allmenn oppfatning at det tidligere samarbeidet har skapt en varig, nær relasjon (faglig og/eller personlig). Her må det brukes skjønn.

   En person som har vært veileder for en part med sikte på doktorgrad for mer enn fem år siden må vurdere sin habilitet i forhold til pkt. d. Det samme gjelder for den som er, eller har vært, veileder for en part med sikte på andre eksamener enn ph.d.-graden.

Rutiner for vurdering og avgjørelse av habilitet i fakultetsstyresaker ved Det medisinsk-odontologiske fakultet

På grunnlag av ovennevnte redegjørelse, foreslås følgende rutiner for vurdering og avgjørelse av habilitet i styresaker ved fakultetet:

1. Ved mottak av styresakene skal hvert fakultetsstyremedlem vurdere om det i noen av sakene er forhold som gjør at vedkommende medlem er inhabil, i henhold til habilitetskravene om automatisk inhabilitet og inhabilitet etter skjønn.

2. Dersom det er forhold som seg gjør at man er inhabil i én eller flere saker, melder vedkommende medlem fra til styresekretær/fakultetsdirektør uten opphold, slik at vara innkalles til møtet for å delta i avgjørelsen.

3. I tilknytning til hvert fakultetsstyremøte, skal det være et fast punkt på dagsorden der forhold av betydning for medlemmenes habilitet blir reist. Eventuelle spørsmål om habilitet protokolleres.

4. Avgjørelsen treffes av fakultetsstyret selv, uten at vedkommende medlem deltar i avgjørelsen. Dersom det i én og samme sak oppstår spørsmål om ugildhet for flere medlemmer, kan ingen av dem delta ved avgjørelsen av sin egen eller et annet medlems habilitet, med mindre styret ellers ikke er vedtaksført i spørsmålet. I så tilfelle skal alle møtende medlemmer delta.

Forslag til vedtak

Fakultetsstyret slutter seg til ovennevnte rutiner for behandling av habilitetsspørsmål fakultetsstyresaker.

Inger Hjeldnes Senneseth
fakultetsdirektør

Marianne Bø Larsen
seksjonsleder rekruttering

03.11.2015 /RAHO